

GOENTOER

ORGAAN GEWIJD AAN DE
BELANGEN VAN INDIE.

BERGERAK.

ORGAAN GOENA KAPERLOEAN
TANAH HINDIA.

Verschijnt elken Zaterdag
Terbit saben hari Saptoe.

Redacteur-Administrateur:
DARNA KOESOEMA
SOLO.

Redacteuren:
Leden van den I. J. B.
en
MOHAMED ISSAM
Demeurant à Rovak-el-Java.
Cairo (Egypte).

Advertenties 25 cents per regel.
Bij abonnement wordt reductie
toegestaan.

Abonnements prijs... f 2.25
per Kwartaal bij vooruitbetaling
Wang abonement f 2,25 tiap
tiap 3 boelan. Pembayaran
lebih doelo.

Agenten: Mas Soegondo, Brebes: R. Sosro Koesoemo, Journalist Madioen, B. O. Kaluith Maricar, Singkawang Borneo; Mohamad Ketjik, Belawan-Deli, M. Samirin, Koetardjo, R. H. Djum, batikhandelaar Djokja; H. Mohamed Aboebakar commissionair Agent, Pontianak.

Artikel 111 R. R. in de Kamer.

Eenig debat is nog gevoerd over artikel 3, luidende:

„Deze wet treedt in werking op een nader bij ordonnantie te bepalen dag”.

De Voorzitter: Door de Regeering is dit artikel in het wetsontwerp gebracht, nadat de schriftelijke gedachtenwisseling was afgelopen. Mag ik de Commissie van Rapporteurs verzoeken haar meening daarover te willen mededeelen?

De heer de Beaufort, lid van de Commissie van Rapporteurs: Mijnheer de Voorzitter! De Commissie van Rapporteurs heeft eenig bezwaar tegen het nieuwe artikel, dat door den Minister is aangebracht. Ik erken volmondig, dat hetgeen de Regeering voorstelt, niet is een novum, dat het meer is geschied, maar ik meen toch de Kamer te moeten waarschuwen tegen het opnemen van deze bepaling in de wet. De verandering die door de Regeering wordt voorgesteld, luidt: „Deze wet treedt in werking op een nader bij ordonnantie te bepalen dag.”

Dit wordt verdedigd met de toelichting, dat men dit doet, omdat de Indische Regeering in de gelegenheid moet zijn de ordonnantiën gereed te maken en de wijzigingen in het politiereglement, die voor de invoering van de wet noodzakelijk zijn.

Laat ik beginnen met op te merken, dat deze reden voor de verandering niet afdoende is. Want het doel dat de Regeering zich voorstelt, kan, ook zonder deze bepaling, volkomen bereikt worden. Zoals de tegenwoordige middelen van gemeenschap tusschen Nederland en Indië zijn, kan de Indische regeering aan de Nederlandsche Regeering dadelijk te kennen geven dat de ordonnantiën gereed zijn; zij kan het zelfs telegrafisch doen. Dan kan de Regeering den dag voor het in werking treden van de wet oogenblikkelijk vaststellen.

Het bezwaar van den heer Bos en mij is, dat hier een bevoegdheid, die volgens art. 72 der Grondwet aan de Wetgevende Macht toekomt, gedelegeerd wordt aan iemand die buiten de Wetgevende Macht staat. Wanneer men in een wet zegt: deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip, dan delegeert een der beide deelen van de Wetgevende Macht, de Staten-Generaal, aan de andere deel, den Koning, de macht om de wet te doen in werking treden op het tijdstip, dat hij wenschelijk acht. Maar wat doet men hier? Wanneer men de voorgestelde redactie bij Rijkswetten aanneemt, dan delegeert men die macht aan den Gouverneur-Generaal, aan wien het nu zal vóórstaan bij ordonnantie den dag der inwerking-treding van wetten te bepalen, welke niet alleen voor Indië, maar ook voor het Rijk gelden.

Dit acht ik formeel niet in orde en nu het advies van de Commissie van Rapporteurs over deze redactie gevraagd wordt, acht zij zich verplicht de Kamer daartegen te waarschuwen. Het zou daarom den Minister

overweging willen geven dit artikel te lezen:

„Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.”

Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof dat dan aan een verkeerde gewoonte een eind zal worden gemaakt.

De heer Pleyte, Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! De geachte voorzitter van de Commissie van Rapporteurs heeft de vriendelijkheid gehad mij eenige dagen geleden opmerkelijk te maken op het bezwaar dat hij had tegen art. 3 en dit heeft mij de gelegenheid geschonken nog eens de zaak te overwegen en uit een historisch oogpunt na te gaan. Nu weet ik al lang, dat gewoonte geen recht geeft, maar ik wil er mij op beroepen, omdat ten deze een goede gewoonte bestaat. Eene bepaling, waarbij de inwerking-treding eener wet werd overgelaten aan een ordonnantie, komt o. a. voor in de volgende wetten: Indische Mijnwet (Ned. Stbl. 1899 n°. 124); Afschaffing der duiten (Ned. Stbl. 1899 n°. 178); Regeling invoerrecht op zout (Ned. Stbl. 1899 n°. 293); Ontbinding Hoog Gerechtshof (Ned. Stbl. 1901 n°. 33); Vervanging der art. 92 t/m 103 Regeeringsreglement (Ned. Stbl. 1901 n°. 92); Regeering Indisch muntweten (Ned. Stbl. 1912 n°. 525). Twee daarvan mocht ik zelf contrasigneren, te weten Verlaging invoerrecht Riouw-gambir (Ned. Stbl. 1914 n°. 56) en Wijziging Tariefwet (Ned. Stbl. 1914 n°. 588). Bij de wet in Ned. Stbl. 1908 n°. 432, houdende nadere wijziging van het tarief van invoerrechten in Nederlandsch-Indië is zelfs de dag van in werking treden aan den Gouverneur-Generaal overgelaten.

Dat hier van een gewoonte mag worden gesproken is dus wel bewezen. Er is ook een praktisch voordeel aan verbonden de zaak te regelen als nu wordt voorgesteld. Uit de debatten is reeds gebleken, dat het in de eerste plaats de taak zal zijn van de Indische regeering om een ordonnantie te maken op het recht van vereniging en vergadering en in verband met hetgeen de heer Van Deventer heeft gezegd mag ik daaraan toevoegen, dat ook een ordonnantie zal moeten worden gemaakt om de politie-strafreglementen te wijzigen. Het is de bedoeling om als alle maatregelen door den Gouverneur-Generaal in rade zijn voorbereid, in de ordonnantie vast te leggen: de ordonnantie op het recht van vereniging en vergadering luidt in dezen zin:

de volgende wijzigingen komen in het politie-strafreglement; de wettelijke regeling treedt in werking op volgt het tijdstip.

Nu stelt de geachte afgevaardigde voor de inwerking-treding te doen geschieden bij Koninklijk besluit en hij geeft in overweging dat ik door een telegrafische gedachtenwisseling met den Gouverneur-Generaal mij op de hoogte zal stellen van het tijdstip, waarop de re-

in werking treden. Daartegen bestaat eenige bedenking.

Wat gebeurt er nu? Men stelt de mogelijkheid voor den hooger wetgever om zijn plicht te vervullen, afhankelijk van de voorwaarde dat de lagere wetgever aan zijn plicht heeft voldaan. De Kroon zou op het oogenblik die wet wel kunnen afkondigen, maar het tijdstip van de inwerking-treding zou niet door de Kroon worden bepaald, vóórdat de lagere wetgever, de Indische, een ontwerp-ordonnantie heeft gemaakt. Dit schijnt mij een even groote bedenking tegen de voorgedragen verandering als die welke de geachte afgevaardigde tegen de bestaande praktijk aanvoerde.

De heer de Beaufort: Mijnheer de Voorzitter! De Minister heeft mij niet overtuigd. De Minister heeft in de laatste plaats gezegd, dat het, waar het in werking treden van de wet afhankelijk is van de medewerking van de Indische autoriteiten, het wenschelijk is, dat de Indische autoriteiten het in werking treden van de wet bepalen. Het eerste is juist, doch doet niets ter zake. Wanneer de Indische regeering gereed is met hare ordonnantie moet zij daarvan kennis geven aan de Nederlandsche Regeering en dan wordt door de Kroon de dag bepaald, waarop de wet in werking treedt. Door hetgeen wij voorstellen kan niet de minste belemmering ontstaan. Het is hier geen zaak waar het heil van het land van afhankelijk erken dit gaarne. Het is een formeele zaak. Wij maken echter van deze gelegenheid gebruik om tegen een verkeerde gewoonte op te komen.

Ik wil nog de opmerking maken, dat men aan het Departement van Koloniën ten opzichte van deze zaak nooit vaste regels heeft gevolgd. Er is zelfs een voorbeeld van een wetsontwerp waarin stond: deze wet zal in werking treden op een tijdstip door den Gouverneur-Generaal te bepalen. Er is daarop aanmerking gemaakt, maar toen is het weer veranderd. Men heeft toen de bepaling aangenomen die ook daarna in verschillende wetten voorkomt, dat de in werking-treding bepaald wordt bij ordonnantie, waarvan evenwel het effect hetzelfde is.

Daar ik inderdaad meen, dat het van belang is, dat de Kamer omtrent deze formeele aangelegenheid een stellige beslissing neemt, ben ik zoo vrij een amendement voor te stellen om art. 3 zooals het door de Regeering wordt voorgesteld te wijzigen en in de plaats daarvan te lezen: „Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip”.

De Voorzitter: Door den heer de Beaufort, met medeonder-teekening van de heeren Bos, Fock, van Foreest, de Wijkerslooth de Weerdesteyn, Patijn, de Jong, Roodenburg, Teenstra, en Dolk, wordt voorgesteld om art. 3 te lezen:

„Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.”

ter! De geachte afgevaardigde heeft gezegd, dat de zaak niet van groot politiek belang was. Ik ben het daarmee eens en wil de beslissing daarom aan de Kamer overlaten. Ik wil er alleen op wijzen wat het practisch resultaat zal zijn van aanneming van het amendement. Het argument tegen de redactie der Regeering is dat men uit het *Nederlandsch Staatsblad* niet zal kunnen zien wanneer deze wet in werking is getreden. Waar ik van oordeel ben dat iemand die de wet in de practijk moet toepassen, die in het *Indisch Staatsblad* zal zoeken, kan ik de kracht van dat argument niet groot vinden. Ik voeg mij echter zooals gezegd naar het oordeel der Kamer.

De beraadslaging wordt gesloten en het amendement van den heer de Beaufort e. a. zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Het gewijzigd art. 3 wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De beweegreden wordt zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Het wetsontwerp wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

De verdere beraadslaging wordt verdaagd en de vergadering ge-

sloten.

Oef! wat is de Kamer lang van adem.

Het is uitermate belachelijk hoe de heeren nu als om strijd betoogen dat art. 111 eigenlijk een schande voor Holland is, terwijl dezelfde lieden jaren lang alle krachten inspanden om die schande te doen voortduren. Dat is wel de hoofdindruk der debatten. Wat't artikel zelf betreft, de practijk zal nog wel heel wat reactionarisme op onze weg plaatsen.

Red. G. B.

Mas Josodiprodo Tjilatjap

Ada Djoewal

Kadjang oekoeran 150/195 cm 1000 lembar à f 16.—
Kadjang oekoeran 120/140 cm 1000 lembar à f 15.—
Kadjang oekoeran 90/110 cm 1000 lembar à f 14.—
Welt 1000 bidji à f 11.—
Semoea arga di atas karet Tjilatjap haven.
Dengen ada djoewal djoega kajoe balok Laban, woenogoe, wangkal. Pan sedia djoega kajoe oakar, batoe merah, genteng, klapa d. l. l. Harga boleh bedami tentoe bersangan.
Memeadji dengan hormat.

HOTEL

HINDIA

KETANDAN-SOLO

DJIRAN.

TOPI MILITAIR

Alias topi Boni terbikin dari bamboe warna bruin (Sawo).

model kasar. f 2,50

f 3,50 model haloes.

TOPI PANAMA TOELEN

pake pita modern roepa roepa warna harga f 10.—
f 12 50 dan f 17 50

STROBIN boeboek boeat tjoetji topi stroo dan panama djadi baroe lagi, harga 1 pak f 0.15.

PIPA BARNSTEEN f 2.25 f 2.50 f 3.50 dan f 5.—

PIPA MEERSCHUIM f 2.50 f 3.— f 3.50 f 5.— f 6.—

PIPA GADING

Tjaling gadjah (ivoor) boeat sigaar pandjangnja dari 5 sampe 10 c/m harga f 1.— sampe f 2.—

boeat sigaret pandjangnja dari 6 sampe 11 c. M. harga f 0.60 sampe f 1,25.

PRABOT MUZIEK

Viool dari f 12,50 sampe f 150.—

Mandoline " " 12,50 " " 50.—

Violoncel " " 35.— " " 75.—

Guitaar " " 17,50 " " 80.—

Kronjong " " 2,50 " " 5.—

Merk **SHILLOCK LONDON** no. 1 f 3.— no. 2 f 3,75 no. 3 f 4,75

no. 4 f 6,25 dan no. 5 f 7,25.

Matchbal dari f 9.— sampe f 12,50. Pompa dari f 1,50 sampe f 3,50.

• TIU TEK HONG WELTEVREDEN.

